

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ТА
БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2015 року)

Суми
Сумський державний університет
2015

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ВЧИНЕННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ

Сердюк В. І.

Юридичний факультет, Сумський державний університет

Горевий В. І.

ст. викладач кафедри СМІ, Сумський державний університет

Відповідно до ст. 124 Конституції України правосуддя здійснюється виключно судами. При відправленні правосуддя з метою прийняття законного та обґрунтованого рішення суддя (судді) повинні бути неупереджені (незацікавлені) та незалежні у своїй діяльності. Правопорядок повинен забезпечуватися не лише при здійсненні правосуддя, а й в самому суді, тобто особи, які беруть участь у розгляді справи та, які присутні у судовому засіданні мають з повагою відноситися до дій, вчинків та слів суддів та обов'язково виконувати вимоги, які ними ставляться [4].

Призначення покарання за правопорушення проти правосуддя здійснюються шляхом провадження у порядку адміністративного судочинства, яке є недосконалим, а покарання, передбачені за такі правопорушення є вкрай м'якими та не забезпечують належного рівня ефективності адміністративно-правових заходів примусу.

Слід відмітити, що «судочинство» та «правосуддя» - поняття не тотожні, але через те, що їхній зміст не закріплений на законодавчому рівні між науковцями точиться дискусія щодо визначення сутності цих понять та їх співвідношення.

Зокрема, Р. Куйбіда зазначає, що правосуддя не є видом або методом державної діяльності, не є воно і частиною процесуального права, а тим більше державною функцією. Правосуддя — це право людини на суд, незалежний від держави та особистих прихильностей суддів, адже лише такий суд здатен гарантувати їй право на свободу [5, с. 123].

Натомість, В. Маляренко визначає, що правосуддя - особлива функція державної влади, що здійснюється через розгляд і вирішення в судових засіданнях цивільних справ зі спорів, стосовних до прав та інтересів громадян, підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань та кримінальних справ і застосування встановлених законом карних заходів щодо осіб, винних у вчиненні злочину, або виправдання невинних [7, с. 5].

Виходячи з вищевикладеного, правосуддя слід розглядати як спосіб розв'язання спору про право, яким захищаються права і свободи суб'єктів права (фізичних осіб, юридичних осіб, держави, суспільства) на підставі закону та принципів справедливості, рівності, свободи і гуманізму та здійснюється на професійній основі судами.

Варто погодитись з С. Демченко судочинство - це діяльність судів по розгляду та вирішенню справ, віднесених до їх відомства, а також дії інших суб'єктів, які реалізують свої права та обов'язки, вступають у процесуальні відносини з судом (по кримінальним справам – також з органами дізнання, досудового слідства і прокурором) [2, с. 125].

Таким чином, правосуддя виступає способом реалізації судової влади в цілому, а судочинство – це конкретні форми цієї реалізації, тобто відмінність полягає в тому, що правосуддя – це діяльність лише судових органів щодо реалізації судової влади, а судочинство, зокрема – це провадження, що включає в

себе діяльність суду та інших суб'єктів

Адміністративна відповідальність на застосовується до правопорушника як наслідок визнання його винним у правопорушенні за результатами провадження у справі про адміністративне правопорушення. Провадження в справах про адміністративні правопорушення - це врегульована нормами адміністративно-процесуального права діяльність уповноважених органів, яка спрямована на притягнення до адміністративної відповідальності осіб, які вчинили адміністративне правопорушення [6, с. 153].

Відповідно до ст. 221 КпАП України справи про порушення права на справедливий судовий розгляд (ст. 185-3, 185-5, ч. 1 ст. 185-6,) вирішують районні, районні у місті, міські чи міськрайонні суди. Протокол про адміністративні правопорушення, передбачені ст. 185-5, ч. 1 ст. 185-6 КпАП, відповідно до п. 7 ст. 255 КпАП мають право складати секретар судового засідання, секретар суду. Судовий розпорядник уповноважений складати протокол у разі порушень вимог ст. 185-3 КпАП. Протокол про адміністративне правопорушення не складається у випадку виявлення неповаги до суду якщо особа не оспорує вчинення порушення і адміністративне стягнення, що на неї накладається [3].

Особі, щодо якої складається протокол, в обов'язковому порядку повинні бути роз'яснені її права та обов'язки, передбачені ст. 268 КпАП України, про що робиться відмітка в протоколі, а також повідомляється про час та місце розгляду справи. Дане положення є важливим, адже якщо особа не знатиме своїх прав та обов'язків то вона може без попередньої про те думки погіршити своє становище, шляхом невиконання обов'язків або ж навпаки не скориставшись правом, яке надане їй законом.

Для справ про адміністративні правопорушення у сфері здійснення правосуддя характерний спрощений порядок розгляду, що відображається у строках розгляду, набранні судовим рішенням законної сили.

Розгляд справ про адміністративні правопорушення, які передбачені ст. 185-3 КпАП розглядаються протягом доби (правопорушення у вигляді перешкоджання явці до суду народного засідателя або присяжного, невжиття заходів щодо окремої ухвали суду розглядаються за загальними строками – протягом 15 днів).

Слід відмітити, що на відміну від встановлених вимог адміністративного законодавства, справу про прояв неповаги до суду може бути розглянуто за відсутності особи, що вчинила це правопорушення, коли є дані про своєчасне сповіщення про місце і час розгляду справи і якщо не надійшло клопотання про відкладення розгляду справи. (ч. 1, 2 ст. 268 КпАП) [3].

За результатами розгляду питання про притягнення особи до відповідальності за ст. 185-3, 185-5, 185-6 КпАП суддя (суд) виносить постанову. Важливо зазначити, що судові рішення в даній категорії справ не може оформлюватися у вигляді ухвали, адже нормами КпАП взагалі не передбачено винесення такого процесуального акта, як ухвала, а справи про адміністративні правопорушення проти правосуддя, повинні розглядатися виключно за правилами, встановленими Кодексом України про адміністративні правопорушення [3].

Специфічною ознакою можна вважати момент набрання законної сили постанови про притягнення до адміністративної відповідальності за вияв неповаги до суду, адже на відміну від загального правила, це рішення суду є чинним з моменту проголошення. Інші постанови за правопорушення у сфері здійснення правосуддя набирають законної сили після закінчення терміну на їх оскарження та відповідно можуть бути скасовані апеляційною інстанцією у разі подання

апеляційної скарги.

Перше, з чого, на наш погляд, потрібно вдосконалювати адміністративне законодавство щодо відповідальності за правопорушення проти правосуддя, це уточнення змісту диспозицій ст. 185-3, 185-5 КпАП, а саме внести роз'яснення дефініції «злісне ухилення від явки в суд», «вияв зневаги».

Наприклад, погоджуючись із В.В Гречишниковою вважаємо за доцільне під злісним ухиленням розуміти навмисну неявку в суд за мотивами особистої чи корисливої зацікавленості результатах справи, особистих стосунків з ким-небудь з учасників справи. Що саме означає словосполучення «явна зневага», які дії підпадають під це визначення пропонуємо залишити на розсуд самого судді, який повинен тлумачити його виходячи із суб'єктивної оцінки ситуації, про що прямо вказати у нормі адміністративного законодавства [1, с. 16].

Недоліком є відсутність норми, яка б передбачала покарання за злісне ухилення від явки до суду представника, законного представника та спеціаліста немає в чинному законодавстві, відповідно вони не є суб'єктами даного правопорушення і відповідальності за нього нести не будуть.

На нашу думку за правопорушення проти здійснення правосуддя встановлено м'які покарання. Зокрема, за прояв неповаги до суду свідка, потерпілого, позивача, відповідача (ст. 185-3) – штраф від двадцяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (далі нмдг), злісне ухилення експерта, перекладача від явки в суд штраф від двадцяти до ста нмдг; за перешкоджання явці до суду народного засідателя, присяжного (ст. 185-5) - штраф від п'яти до восьми нмдг, невжиття заходів щодо окремої ухвали судді (ст. 185-6) – штраф від двадцяти до п'ятдесяти нмдг [3]. Для розуміння незначності такого покарання розрахуємо ставки штрафу за правопорушення проти здійснення правосуддя. Неоподаткований мінімум в Україні становить 17 гривень, виходячи з цього розмір покарання за вказаними статтями становить від 85 до 1700 гривень.

На сьогоднішній день законодавцем планується перенести вказані правопорушення у сфері правосуддя з розряду адміністративних правопорушень в кримінальні проступки. В зв'язку з цим в стінах Верховної Ради України знаходиться Законопроект «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо введенні інституту кримінальних проступків» за яким посилено відповідальність за правопорушення проти правосуддя: підвищено ставки штрафу та передбачено інші види покарання [8].

На нашу думку, для стабілізації та покращення іміджу судової влади не обов'язково переносити адміністративні правопорушення проти правосуддя до кримінального законодавства, потрібно посилити адміністративну відповідальність за дані діяння шляхом підвищення розміру штрафу та передбаченням альтернативного у порівнянні з ним покарання (наприклад позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю).

Таким чином, законодавець повинен врахувати всі недоліки, які були відмічені науковцями та усунути прогалини в законодавстві для правильного вирішення справ, справедливого покарання правопорушників та покращення іміджу судової влади.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гречишникова В.В. Адміністративна відповідальності за правопорушення, що посягають на встановлений порядок здійснення правосуддя в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / В.В. Гречишникова ; Дніпропетровськ : держ. ун-т внутр. справ. – Дніпропетровськ, 2011. – 20 с.

2. Демченко С. Про правосуддя та судочинство : співвідношення понять / С. Демченко // Вісник академії правових наук України – 2010. № 2 (61). – С. 123-133.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс] : Кодекс від 07.12.1984 р. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
4. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
5. Куйбіда Р. Реформування правосуддя в Україні: стан і перспективи / Р. Куйбіда - Монографія.- К. : Атіка, 2004.- 288 с.
6. Куйбіда Р.О., Шишкін В.І. Основи адміністративного права та адміністративного судочинства: навч. посібник / Р.О. Куйбіда, В.І. Шишкін – К. : Старий світ, 2006 – 526 с.
7. Маляренко В.Т. Про рівень правосуддя в державі та повагу до суду / В.Т. Маляренко // Право України. - 2004. - № 1. - с. 4-10
8. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо введення інституту кримінальних проступків [Електронний ресурс] : Проект Закону від 08.01.2013 р. - Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc2_5_1_J?ses=10008&num_s=2&num=&date1=&date2=&name_